

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravišтво v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1:80 in pri večkratni objavi po 1:40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 5.

Ljubljana, dne 1. marca 1924.

Leto III.

Gospodarska kriza in brezposelnost.

Svetovni kapitalizem čez dalje bolj prehaja v agonijo. Paralelno s tem pa preti velikanska opasnost, da človeštvo zapade barbarizmu. Boječ se propasti, napenja kapitalizem vse svoje moči, da se reši, obvaruje ter vzdrži kot nosilec gospodarske in politične moči. Najpopreje je gotova grupa kapitalistov računala, da se bo iz kritične situacije izvlekla na račun druge grupe. Prva grupa, to je zmagovalci, se je vda jala nadi, da s pomočjo versailske zlagane mirovne pogodbe zleze na konja ter si tako na stroške premagancev reši življenje. Prevarali so se oboji, zmagovalci misleč, da bodo premagancem zylekli kožo pri živem telesu, pa tudi premaganci, ki so hoteli zmagovalce opehariti za to, kar so ti zahtevali. Pri vsem tem je buržuazija navzlic vsej svoji pretkanosti zabredla v tak kolobar nasprotujočih si diferenc, da je popolnoma zgubila svojo orijentacijo. V tem blodišču se buržuaska politika vrti kakor muha v močniku že preko pet let. Naprej ne more, nazaj noče! Rezultati vse te politike pa jasno kažejo, da so stebri kapitalistične družbe prepereli in da na teh preperelih stebrih ni mogoče več graditi dalje. V mislih, načrtih, idejah in namenih kapitalizma je nastal popolen kaos in anarhija.

Nekaj primerov: Navzlic vsem poskusom omiliti druginjo, je kakor v zasmeh vsemu prizadevanju druginja rasla; stanovanjsko vprašanje in s tem zvezana stanovanjska mizerija po mestih se nikamor ne premakne. Pri vsem „neprestanem reševanju“ postaja stanovanjska mizerija čez dalje hujša. Delavski zasluzki so čez dalje bolj zadobivali formo plač, ob katerih je v delavskih družinah nastalo pravcato gladovanje. Gospodarska kriza in brezposelnost je neprenehoma naraščala in je zado bila že tolike dimenzije, da je število brezposelnih delavcev postalo tako veliko, da postaja že same buržuazije strah.

Je pa vse to tudi razumljivo, kajti po logičnosti stvari so vsa ta fakta medsebojno tesno vezana.

Gospodarska kriza je objela vse dežele cele Evrope. Nemčija, koja je še pred dvemi leti bila edina država v Evropi, kjer gospodarsko krizo še ni bilo tako čutiti, ker ni bila še tako huda, je istotako ušla v vrtinec, v katerem se sučejo vse ostale države, boreče se obupno z gospodarsko krizo. V nekdanj gospodarsko cvetoči Nemčiji, kjer je industrija bila na vrhuncu, se nahaja danes 6.000.000 brezposelnih delavcev! Pred dvemi leti je število brezposelnih delavcev znašalo v vsej Evropi okrog 5.000.000. Danes pa število brezposelnih delavcev v Evropi cenijo na 16.000.000! Brezposelnost je postala tak faktor, da se v posameznih državah radi

nje celo vlade majejo. Kapitalizem sam pa se nahaja pred ogromnim valom nezadovoljstva, ki v prvi vrsti izhaja iz velikih mas brezposelnih.

Tudi Jugoslavija je zašla v vrtinec gospodarske krize, koje posledica je opasno naraščanje brezposelnosti. V sami Hrvatski in Slavoniji, kjer je v industriji normalno zaposlenih približno 120.000 delavcev, je od teh brezposelnih nič več in nič manj kot 60.000! Poljedelski delavci, reducirani državni in privatni uradniki ter drug reducirani personal v to maso brezposelnih na Hrvatskem in v Slavoniji niti všteti niso. V Vojvodini se nahaja okrog 30.000 brezposelnih. Državnih in privatnih uradnikov je bilo dosedaj reduciranih okrog 25.000. Ako pa vzamemo v pošteve še ostale pokrajine, tedaj pridemo do rezultata, da Jugoslavija izkazuje 250.000 brezposelnih. Strašne številke!

Za Jugoslavijo, ki šteje okrog 13.000.000 prebivalcev, znači to število brezposelnih velikansko armado — armado stradujočih! Ali premišlujejo o tem gospodarji Jugoslavije in oni, ki so na podlagi obveznih ugovorov prevzeli dolžnost skrbeti za delo in garancije za zaslužek, ki bi zagotavljali primerno življenje? Ali se spominjajo na svoje besede, ki so jih takrat naglašali, da svetovni mir mora sloneti na temeljih pravice? 250.000 brezposelnih je z družinami vred izročeno na milost in nemilost najkrutejši usodi. Milijone in milijarde, ki jih je državni fiskus istisnil iz širokih plasti naroda, pa se kotalja na vse strani za stvari, od katerih mase naroda nimajo ničesar. In to naj bo pravica? Ali je to pravica, ko se od 11 milijard dinarjev letnih državnih dohodkov porabi za podporo brezposelnim delavcem samo 400.000 dinarjev in to za brezposelne cele države?

Za takih okoliščin je pač več kot razumljivo, da preti proletarijatu Jugoslavije opasnost barbarskega življenja. V očigled takih perspektiv proletarijatu pač družega ne preostane, kakor učvrstiti svoje redove in korakati po poti kolektivnih borb svojega razreda.

Parola brezposelnih mora biti ali delo, ali pa zadostno državno podporo!

Sodrugl lesni delavci!

Že enkrat smo apelirali na vas, da posežete v vaše sicer skromne žepe in da priskočite s primernim prispevkom na pomoč lesnim delavcem v Nemčiji. Razlogi za ta naš apel so bili tehtni. Pomisliti je treba, da so strokovne organizacije, med njimi tudi nekdanj tako mogočna Zveza lesnih delavcev

Nemčije — ponos vseh internacionalno čutečih lesnih delavcev — prišle vsled padca marke ob vse svoje imovine. Skratka Zveza lesnih delavcev Nemčije, katera je nekaj posedovala 42 milijonov zlatih mark, je prišla popolnoma na kant, ker je marka zgubila vsakojako vrednost. Zamislimo se v današnji položaj nemških sodrugov lesnih delavcev! V Nemčiji je na šest milijonov delavcev brez dela, med njimi na stotisoče lesnih delavcev, a strokovna organizacija nima sredstev, da bi svoje člane podpirala. Nemška buržuazija izrablja fatalni položaj delavcev ter naskakuje na osemurni delovni čas; med ostalimi strokovnimi organizacijami pa tudi Zveza lesnih delavcev nima sredstev, da bi se proti nakanam kapitalistov branila!

Res je, da imamo mi lesni delavci bore malo, tako malo, da komaj zmagujemo za suh kruh. Vendar pa je danes v Nemčiji veliko hujše, tam je strašno, tam je kruto! V Nemčiji danes otroci naših sodrugov od lakote cepajo kakor muhe! Ali ni to grozno? Zato pravimo, navzlic naši lastni bedi dajmo odtrgati grižljaj od našega lastnega koščka kruha in ga pošljimo v Nemčijo. To smo dolžni napraviti kot proletarci, kot ljudje, kot strokovni tovariši in kot sodrugi.

Naš dar za nemške lesne delavce mora biti izraz našega internacionalnega čustvovanja in naziranja. Kako bi mi izgledali, če bi imeli internacionalnost samo na jeziku; kadar pa je treba izkazati tudi dejansko pomoč, pa mirne vesti gledali in prepuščali dejanja drugim?

Sodrugi! Ležeče nam mora biti na tem, da bomo v izkazih onih, ki so nemškemu proletarijatu pomagali v najhujši sili, zabeleženi tudi mi lesni delavci Jugoslavije. To se mora zgoditi, kajti te izkaze bo čital svetovni proletarijat. Gorje nam, če v tem slučaju ne bi storili svoje dolžnosti. Kajti izključeno ni, da bomo prišli tudi sami katerikoli v položaj, da bomo morali apelirati na internacionalno solidarnost in kaj bi nam tedaj svetovni proletarijat dejal?

Zbirajte denar med sabo, naj da, kar kdo more, zbirajte pa tudi pri vsaki priliki, da bo naša podpora nemškim sodrugom dostojna. Pojdite, sodrugi, takoj na delo, ker se mudi, silno mudi, kajti glad boli!

Ljudska visoka šola.

Grozeče naraščanje intelektualnega proletariata.

O tem perečem problemu je predaval v nedeljo dne 10. p. m. univerz. prof. dr. Jos. Vidmar. V naslednjem prinašamo v kratkih potezah imenovano predavanje.

Kakor obstoji organizem telesa iz posameznih celic, tako sestavljajo organizem kulture določeni elementi. Leta 1914 se je očitno pokazalo, kako bolan je ta organizem. Izbruh materializma je takrat pretresel mozeg kulturnega organizma in kapitalizem je izropal z najbesnejšo brutalnostjo posamezne dežele. Ročno delavstvo kot organizirana kompaktna masa se je moralo boriti z neupogljivo vstrajnostjo, da iztrže iz krempljev kapitalizma svoje pravice in se uveljavi. Predvsem drugačen je položaj duševnega delavca. Na slabšem je kot ročni delavec, ker operira z duševnostjo, ki se je danes sploh ne uvaža in ceni. Svetovnoznani nemški filozof-prerokovalec Spengler pravi v svojem epohalnem delu „Der Untergang des Abendlandes“, da je organizem zapadno-evropske kulture bolan do mozga, ki hira in počasi, a sigurno umira. Če odgovarja ta trditev v polnem obsegu dejstvu, potem ni več rešitve za duševnega delavca zapadne Evrope.

Spengler izloča izrečno iz te bolezni Rusijo in napoveduje

Zahtevajte v tajništvu naše strokovne organizacije poštne položnice. Po teh pošiljajte nabrane zneske pod opazko „Za Nemčijo“.

Osemurni delovni čas vendar zmaguje.

Pri ljudskem glasovanju, katero se je vršilo o vprašanju glede podaljšanja delovnega časa na 54 ur tedensko v tovarniških obratih v Švici, je bilo oddanih glasov 316.000 za podaljšanje in 433.000 proti podaljšanju. Pri tem glasovanju, katero se je vršilo dne 17. februarja 1924, je švicarska buržuazija sijajno podlegla.

Historijat osemurnega delovnega časa v Švici je sledeči:

Po dolgih trdih borbah, ki jih je švicarsko delavstvo desetletja vodilo za doseg vsakega delnega skrajšanja delovnega časa, je leta 1917 s svojo zahtevo po uvedbi osemurnega delovnega časa končno zmagalo. Osemurni delovni čas je bil uzakonjen in je stopil dne 1. januarja 1920 v veljavo. Tudi v Švici je bila zmaga osemurnega delovnega časa posledica preokreta v mišljenju, katero je zavladovalo po vojni. Dasi je bil osemurni delovni čas fiksiran, je zakon o njem ipak predvideval izjeme. Poleg cele vrste raznih izjem je zakon od leta 1920 tudi določeval, da sme zvezni svet, ki stoji na čelu švicarske republike, za posamezne industrijske panoge izdati dovoljenje, da smejo podaljšati delovni čas do 52 ur na teden, če to nujni razlogi iziskavajo; posebno pa, če bi dotičnim industrijskim panogam vsled daljšega delovnega časa v sorodnih inozemskih industrijah in radi osemurnega delovnega časa v lastnih obratih pretela nevarnost konkurenčne nezmožnosti.

Ni treba dvakrat poudarjati, da so se podjetniki te določbe v najizdatnejši meri posluževali. Ne glede na to, da je gospodarska kriza bila skorajda že premagana, in ne glede na to, da se je nemški valutni konkurenci zlomila ost potom prepovedi uvoza; podaljšanje delovnega časa na 52 ur tedensko so industriji dosegli vselej, kadar in v kolikor so to le zahtevali. Vse to pa je švicarskim kapitalistom bilo premalo.

njeni kulturi v bodočnosti vodilno vlogo. Tudi mi Jugoslovenci ne spadamo v imenovani organizem zapadno-evropske kulture.

Odkod prihaja duševni proletarijat?

Oglejmo si šolo in njene odnose do duševnega delavca. Namen šole je izobraževati naraščaj in ga s tem oblikovati koristnim članom družbe. Javnost pa vidi v šoli eno ustanovo, ki deli spričevala, katera omogočajo vstop v „boljše in gospodarske“ službe. Če bi šola izobraževala le naraščaj, ki je potreben za različne kulturne panoge, bi duševnega proletariata ne bilo. Ker pa je šola izgubila svoj prvi namen, t. j. ker ne izobražuje naraščaja, temveč producira kot stroj duševne delavce, pada vsled nadprodukcije duševnih delavcev cena duševnemu delu in s tem vrednočenje kulturnih dobrin. Pojav, da je učenjak slabše plačan kot navaden delavec in da se produkt ženija manj ceni kot kaka trgovska zvižaja, je postal že vsakdanji. To mora nehati, kajti narod ne more le materialno živeti. — Imeti mora i svoje znanstvenike in umetnike, ki ga duhovno dvigajo in požlahtnjujejo, sicer je čreda.

Ozdravitev teh bolnih odnosov v življenju naroda je nujna. Kje naj si poiščemo leka v to svrhu. Izkušnja nas uči, da prinašata čas in razvoj najuspešnejši lek. Toda to ne zadostuje. Mi moramo že vnaprej misliti, kako naj oblikujemo kulturno življenje, da ne trčimo po odpravitvi na nepremostljive težkoče.

Izjeme jim niso zadostovale in zato so si prizadevali, da je zvezini parlament v juliju 1922 sprejel predlogo zvezinega sveta, po kateri se bi v času splošne gospodarske krize smel tedenski delovni čas podaljšati na 54 ur. Tako podaljšanje delovnega časa bi se smelo izvesti kakor hitro se za to pojavijo razlogi in za toliko časa, dokler ti razlogi postojajo, ter ne glede na težo gospodarske krize. Najpopreje torej novo podaljšanje in sicer od 52 na 54 ur tedensko, in ker niso hoteli povedati naravnost, da hočejo 54 ur dela uvesti stalno, zato so dostavili formulo, po kateri ima izjema postati običaj in iz običaja pa stalno 54urno delo na teden. Tehtnih razlogov bi zvezini svet vsak čas našel, kolikor bi jih hotel.

Gospodarska kriza pa je tudi silno širok pojem, kajti po dosedanjih izkušnjah bi podjetniki neprestano dokazovali, da je kriza, in tako bi 54urno delo na teden enostavno obveljalo za stalno.

Toda ta zakon še ni stopil v veljavo. In zahvaliti se je ustavi švicarske republike, po kateri se potom referendumu (narodnega glasovanja) ta ali oni zakon uveljavi ali pa zavrže in razveljavi. Če pa kdo zahteva, da se o tem ali onem predlogu ali zakonu vrši narodno glasovanje, se za tako glasovanje oziroma referendum mora izreči gotovo število glasovalnih opravičencev. Delavstvo je šlo in nabralo 203.000 podpisov za referendum in tako je prišlo 17. februarja do glasovanja, ki bo v zgodovini delavskih bojev za osemurni delovni čas za večne čase tvorilo znamenit dogodek. Posebno sedaj, ko reakcija povsod naskakuje osemurni delavnik, je stališče, katerega je v tej zadevi zavzelo švicarsko ljudstvo, silno velikega pomena.

Na Francoskem je v državnem zboru poslanec Forgeot stavil predlog, po katerem bi se imel počenši z marcem 1924 osemurni delovni čas podaljšati na devet ur dnevno. Večina francoske zbornice pa je bila pametnejša kakor gospod Forgeot in je dne 17. februarja t. l. s 328 glasovi proti 217 glasovi predlog odklonila.

V Belgiji je poslanec Devez izdelal načrt za spremembo osemurnega delovnega časa, razume se, da v smislu podaljšanja. Predlog je že komisija, kateri je bil izročen, odklonila. Končno je tudi belgijska zbornica sama predlog odklonila. Proti podaljšanju je glasovalo 137, za podaljšanje 20, vzdržalo

pa se je glasovanja 12 poslancev. Tozadevni posredovalni predlog vlade je zbornica s 97 proti 66 glasovi istotako odklonila.

Kakor „Daily Express“ z dne 18. februarja t. l. javlja, je članica angleškega kabineta Miss Banfield izjavila, da vlada upa predložiti v doglednem času zakon o uvedbi osemurnega delovnega časa v vseh panogah industrije, kakor to predvideva vašingtonski dogovor.

Socialna politika.

Socialno zavarovanje v Avstriji. Glasom izjav ministra za socialno politiko v Avstriji, Schmitza, bo nameravana reforma avstrijskega socialnega zavarovanja obsegala vse panoge socialnega zavarovanja. Reforma se izvrši temeljem treh novih zakonov: S prvim se poenostavi organizacija delavskega bolniškega zavarovanja ter se število današnjih bolniških blagajn skrči najmanj za eno tretjino; drugi zakon bo obsegal vse panoge zavarovanja, poleg drugega tudi invalidsko in starostno zavarovanje; s tretjim zakonom se uredi starostno zavarovanje samostojnih pridobitnikov: obrtnikov, kmetov, zemljiških najemnikov, kmetijskih in gozdarskih uradnikov ter event. tudi pripadnikov določenih svobodnih poklicev.

Zakon v varstvo gospodarskih koristi rezervistov. Češkoslovaški parlament bo že v letošnjem pomladnem zasedanju rešil zakonski načrt v varstvo zasebnih uslužbencev-rezervistov. Zakon bo določal, da mora ostati vsakemu uslužbencu, ki mora na orožne vaje, njegova civilna služba nedotaknjena in odprta, dokler se ne povrne z orožnih vaj.

V Beogradu se je dne 14. februarja t. l. vršila v uradu za zavarovanje delavcev anketa o tehničnem izvajanju zakona o zavarovanju delavcev. Sklenilo se je, da se celi elaborat o tem pošlje osrednjemu uradu v Zagrebu v eventuelni sprejem. Vse odredbe se imajo gibati v duhu zakona o zavarovanju delavcev. Značilno je, da zahtevajo delodajalci uvedbo delavskih knjižic.

Velika brezposelnost na Hrvatskem. Dne 15. februarja t. l. se je v predsedstvu pokrajinske uprave v Zagrebu vršila daljša anketa v zadevi pomoči brezposelnim. Zastopnik delavske zbornice je opozoril anketo na veliko brezposelnost, ki je nastala

Dandanes pošiljajo starši dečka v srednjo šolo brez obzira na to, če izpolnjuje isti vse pogoje, kateri so potrebni za duševno delo. Z največjimi težkočami dovrši dva, tri razrede in obnemore končno v študiju, ki mu je v največjo nadlego. Razumljivo je, da taki ne smejo postati duševni delavci, kajti za duševno delo je potrebno veselje, navdušenje in srce. Razlog za tako nepravilno postopanje staršev v zadevi šole tiči v napačnem ocenjevanju bodisi duševnega, bodisi ročnega dela. Duševnega delavca se titulira z gospodom, medtem ko se smatra ročnega delavca človekom nižje vrste. Ali ne ustvarja tudi preprosti delavec in vrši delo, ki je za kulturo ravno tako važno kot duševno delo? Ali se ni razvila kultura iz najprimitivnejših oblik ročnega dela, ki ji tvori fundament? Kje je torej ta razlika med duševnim in ročnim delavcem? Saj imata v današnji dobi oba iste politične pravice.

V lastni industriji imamo tuje predelavce. Odkod ti nedostatki? Saj imamo tehnične srednje šole. Absolvent takih šol sili pri nas na pošto, k davkarji i. t. d., da postane „gospod“ uradnik, mesto da bi se posvetil delu, na katerega se je pripravil tekom študij in ki bi ga vršil z veliko spretnostjo in zadovoljstvom v korist sebi in celokupnosti. Na slične pojave trčimo tudi v

trgovini in poljedelstvu. Sin trgovca ali premožnega kmeta se odtuji po dovršenih visokošolskih študijah plasti, iz katere proizhaja, in se išče pod vplivom pogubne fevdalne tradicije zaslužka na onih mestih, ki mu nikakor ne prinesejo veselega in zadovoljnega življenja. Trgovina in poljedelstvo se bosta dvignila pri nas šele takrat na višjo stopnjo, ko se bo vrnil sin trgovca in kmeta po dovršenih šolah v svoj stan in se posvetil kot izobraževalec navedenima panogama.

Ker smo našli rakrane, na katerih boleha telo in duša naroda, oglejmo si sredstva, ki so nam na razpolago, da prekvasimo narodno življenje in mu damo zdravje, žlahtne vsebine in nove, krepkejše oblike. Z radikalno sanacijo moramo pričeti pri mladem naraščaju.

Poleg splošne izobrazbe je potrebna izobrazba srca, kajti človek brez vsake etike je žival, suženj svojih strasti. Zatorej oblikuj šola človeka, da postane svojemu bližnjemu človek, ki se mu bo gnusilo grdo, nepošteno delo in krivica, ki razjedata hrbtenico zdravemu in poštenemu sožitju v človeški družbi. Pot do ozdravljenja sedanjih gnilih razmer v človeštvu vodi le skozi etična prerod naroda: tega naj se torej sleherni živo zaveda in v tem smislu tudi udeležuje.

v vseh krajih Hrvatske in Slavonije. Celokupno število brezposelnih nameščencev in delavcev znaša 53.500. Zagrebški župan arh Heinzl je omenjal, da je stavila mestna občina 25 milijonov dinarjev za gradbo novih poslopij, da bi tako odstranila veliko brezposelnost v stavbeni stroki. V nadaljni debati se je konstatiralo, da je okoli 90% članov okrajne bolniške blagajne bolnih in da znaša število brezposelnih samo v Zagrebu nad 10.000.

Tako je prav. V Zagrebu se je dne 20. februarja pripetil interesanten incident, ki jasno ilustrira socialno bedo in negotovost, v kateri se nahaja delavstvo. V Zagrebu je okoli 10.000 brezposelnih uradnikov in delavcev. Včeraj je 35 lačnih delavcev vdrlo v ljudsko kuhinjo, kjer so pojedli vsa jedila, ki so bila pripravljena. Nato so mirno odšli. Vse časopisje registrira ta slučaj in poudarja, da tukajšnji osrednji urad za zavarovanje delavcev razpolaga z vsoto 20 milijonov dinarjev, ki se je vplačala leta 1922 kot davek za nezaposelnost, vendar minister za socialno politiko kljub mnogim urgencam ni hotel podpisati akta, da se lahko razpolaga s to vsoto.

50.000 dinarjev je minister za socialno politiko nakazal za podpiranje brezposelnih v Zagrebu. Ker pa je v Zagrebu 10.000 brezposelnih delavcev, državnih in privatnih uradnikov, pride na vsacega brezposelnega reci in piši **pet dinarjev**. Vsak brezposelni si bo torej enkrat za vselej lahko kupil malo stručko kruha. Pričakovati je, da bo gospod minister izdal naredbo, s katero bo odredil, kdo naj to stručko kruha poje, ali brezposelni delavec sam, ali njegova žena, ali njegovi otroci?! —

50.000 Din za 10.000 brezposelnih! Ali si je mogoče misliti večje ironije?

Na mestu vseh podpor bi vlada pač veliko boljše in pametnejše napravila, da bi pospešila gradnjo stanovanjskih hiš v vseh onih mestih kakor je Ljubljana, Maribor, Zagreb itd., kjer je postala stanovanjska mizerija že naravnost grozna, ob enem pa tudi sama v to svrhu porabila vsaj par sto milijonov dinarjev. Na ta način bi se preskrbelo brezposelnim zaslužek in prišlo v okom stanovanjski bedi.

Toda, kdor bi pričakoval pametno socialno politiko od sedanjih vladnih porodic, bo preje dočkal očaka Abrahama.

O pobijanju draginje je izdalo ministrstvo socialne politike obširen referat, ki pravi med drugim: Zakon o pobijanju draginje se porablja največ v Sloveniji, v drugih pokrajinah pa nič ali prav slabo. Posledica je, da ministrstvo socialne politike ne sprejema nobenih pritožb proti draginji iz Slovenije, pritožbe iz drugih krajev pa prihajajo vsakodnevno. — Dobro, morda pri nas resnično storijo oblasti svojo dolžnost pri pobijanju draginje, ali draginja je tudi v Sloveniji zelo velika in ni vedno upravičena.

Ako bi se gospod minister resnično zanimal za draginjo, bi se kmalu prepričal, da navzlic njegovemu pobijanju je draginja v Sloveniji večja kakor povsod drugod.

Iz delavnic.

Iz Bleda nam pišejo: Pri nas na Bledu se nahaja mizarjski mojster Ivan Pretnar, pri katerem je bilo do polovice januarja t. l. vposlenih četrto dobrih mizarjskih pomočnikov. Vsi štirje so bili pri njem že nad leto dni v delu. Ko pa je g. Pretnarju koncem leta začelo primanjkovati dela, je od pomočnikov kratkomalo zahteval, da morajo delati kar za 20% nižjo plačo kakor doslej, čeprav so mu ti pomočniki delali po 10 ur na dan, brez da bi jim Pretnar plačeval zakonito določenih 50% za vsakodnevne dve nadure!

In ko so se pomočniki precej drzni zahtevi uprli, je Pretnar pomočnike za zahvalo, da so mu delali brezplačne nadure, odslovil! Takoj nato je gospodin Pretnar lansiral v buržuaskem, demokratskem „Jutru“ inserat išoč tri mizarjske pomočnike. Da zahteva delo za plačo, ob kateri ne more nihče živeti in da zahteva od pomočnikov brezplačne nadure, tega Pretnar v svojem inseratu seveda ni povedal. Kaj čuda, da je ob sedanjih občutnih brezposelnosti nastavljenim limanicam precej mizarjskih pomočnikov nasledlo — v svojo škodo! Kajti Pretnar ni vzel nobenega. Oglasivši se pomočnikom je izjavljal, da nima dela! Kako naj se kvalificira tako postopanje obrtnika, od katerega bi se dalo pričakovati vsaj nekaj inteligence že vsaj na okolnost, da se shaja na Bledu vsako poletje takozvana inteligenca, od katere bi se vsaj malo navzel „šlifa“. Mnogi mizarjski pomočniki, ki so bili tako kratkovidni in verjeli, da je v današnjem času brezposelnosti treba iskati delavcev potom inseratov, so se zmotili. Bili prevarani. Ne vemo ali iz zlobe ali iz neumnosti je Pretnar dotičnim mizarjskim pomočnikom, ki vsled brezposelnosti itak že trpe, nakopal nepotrebne stroške. Morda je hotel Pretnar tudi le izzivati. Naj že bo kakorkoli, umestno tako cinično postopanje ni.

Predstoječe vrstice in njih vsebino navajamo mizarjskim pomočnikom kot svarilo ter jih pozivljemo, da se obračajo vselej izključno na svojo strokovno organizacijo. Obvarovali se bodo mnoge nepotrebne škode. Zavedni delavec.

Usoda lesnih delavcev.

V gozdu uprave gornjegrajskih posestev ljubljanske škofije v Marijengradu je delavcu Pavlu Jožefu hlod zlomil desno nogo.

V podjetju za impregniranje lesa Guido Rütgers v Hočah pri Mariboru je delavcu Francu Alojziju padel brzojavni drog na prsa. Oddan je bil v mariborsko bolnico.

Pri gozdni upravi Karola Auersperga se je tesar Zbašnik Rihard močno usekal v levo koleno.

V gozdu Franca Dolenca iz Škofje Loke je delavcu Filipu Wohlbartu hlod zmečkal levo nogo.

V tovarni za strojila v Polzeli je delavcu Fr. Pogačarju hlod zmečkal levo roko.

Pri kolarju Blažu Sekelšku v Belanšku pri Ptujju se je vajenec Žuran Martin usekal v desno nogo.

V tovarni strojil v Majšperku je obratni mojster pri popravilu tovarniških tla padel dvainpol metra globoko v klet in si je tako pretresel možgane, da ne more govoriti. Oddan je bil vsled smrtnonevarne poškodbe v ptujsko bolnico.

Na žagi Ant. Kobližka v Poličanah je žagarju Jož. Melovniku hlod izpahnil levo nogo.

Dne 15. januarja t. l. si je delavec Ant. Pintar na cirkularni žagi žage tvrdke Vilhar v Prezidu močno obrezal desno roko.

Pri Alojziju Domicelju, lesna industrija v Mariboru, se je strojni delavec Šencer Simon močno obrezal na levi roki.

Pri kraljevi šumski upravi v Kostanjevici je delavcu Janezu Cvelbarju padel hlod na levo roko in mu jo zlomil.

Na lesnem skladišču gozdnega urada grajščine Planina si je delavec Matija Centrih zmečkal desno roko.

Pri lesnem trgovcu Francu Krašovcu na Vrhniki si je delavec Leopold Nadlišček zmečkal levo roko.

Pri kr. gozdni upravi v Kostanjevici je delavcu Francu Jordanu hlod zmečkal levo roko.

Pri mizarju Vinku Mačku v Sv. Petru pri Celju si je vajenec Leopold Jurič zmečkal pri stružnem stroju levo roko.

Shodi.

Na občnem zboru podružnice lesnih delavcev v Črni, ki se je vršil začetkom meseca februarja t. l., so bili v novi odbor izvoljeni sledeči sodrugi: Šahman Franc, predsednikom; Štefan Jurij, namestnikom predsednika; Šmidhofer Miha, tajnikom; Planinšek Anton, blagajnikom; Raško Alojzij, Štrucelj Franc in Libnik Franc, odborniki. Kot namestnika sta bila izvoljena sodruga Adamič Silvester in Ovčar Jakob. Končno sta kot preglednika bila izvoljena sodruga Brišnik Anton in Terglav Jakob.

Mnogo se je na občnem zboru razpravljalo o nerazumljivem postopanju nekaterih lesnih delavcev, ki imajo menda posebno veselje nad tem, da kršijo in teptajo to, za kar se je delavstvo po desetletja borilo, trpelo in žrtvovalo, namreč osemurni delovni čas. Posebno v današnjem času brezposelnosti, ko toliko delavcev, ki so brez dela, živi v največjem pomanjkanju, je tako grobo kršenje pridobljenih pravic nedopustljiv greh. Žalostna nam majka, če bi prišlo tako daleč, da bi odjedali kruh drugim sotrpinom radi ubogega zaslužka za nadure. Vsakdo, ki dela danes več kot osem ur na dan, je sokriv na brezposelnosti. Nadure nas ne bodo rešili. Boriti se nam je za pošteno, zadostno plačo, da bomo tudi brez nadur izhajali. Ne pa loviti se za nadure. Nikar ne delajmo samim sebi sramoto. Novemu odboru priporočamo, da z vsemi dopustnimi sredstvi lumparijo glede nadur gleda spraviti iz sveta.

V splošnem želimo novemu odboru mnogo uspeha. Sodrugi, zavijajte si rokave in podajte se na delo. Organizirajte vse lesne delavce Mežiške doline in videli boste, da uspehi izostali ne bodo.

Kakor čujemo, mislijo zavedni lesni delavci v Mežiški dolini svoje nadurne zgagarje razkrinkati. Le po njih!

Ljubljana. Občni zbor podružnice lesnih delavcev ljubljanskih se je ob precejšnji udeležbi vršil dne 24. februarja t. l. v salonu gostilne „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti. Pričel se je občni zbor ob četrta na 10. uri dopoldne. Predsedoval je s. Blaževič, zapisnik je vodil s. Virant ml.

Na dnevnem redu je bilo:

1. Čitanje zapisnika zadnjega polletnega občnega zbora.
2. Poročilo funkcionarjev.
3. Volitev novega odbora.
4. Razno.

Zapisnik zadnjega občnega zbora je čital s. Virant ml. S. Dermastja se ne strinja z nekaterimi izrazi, ki jih obsega zapisnik, in želi, da bi se rabo takih izrazov v zapisnikih v bodoče opustilo. K stvari se javi za besedo več sodrugov, izmed katerih so eni mnenja, da morajo zapisniki biti verna slika dotičnega zborovanja, med tem ko drugi pravijo, da je neumestne besede v zapisnikih opuščati. Do kake tozadevne odločitve ni prišlo.

Na to s. Virant ml. poda pregled o stanju članstva podružnice in kako se je število članov v posameznih mesecih tekom pretečenega leta kretalo.

Zanimivo je bilo pregledno blagajniško poročilo s. Igliča. Skupni dohodki (razen dohodkov za obrambeni sklad) so od 1. januarja do 31. decembra 1923 znašali 73.593,50 Din. Na podporah je podružnica izdala 2510,48 Din; upravni stroški so znašali 3907,60 Din; osrednji blagajni je podružnica oddala 67.175,42 Din; ostali prebitek v podružnični blagajni znaša 7748,60 Din. Čisti prebitek zadnje silvestrove veselice, ki v gori označenih številkah ni vštet, znaša 3655,80 Din. Posebno

računani so tudi dohodki za podružnični obrambeni sklad, v kojega so se stekali dohodki potom posebnih prispevkov. Dohodki za lokalni podružnični obrambeni sklad so znašali povprečno po 3500 Din mesečno.

Ko je s. Žebavc za kontrolo še poročal, da so bili vsi računi pregledani in da je bilo vse v najlepšem redu, je bilo poročilo s. Igliča vzeto soglasno na znanje in s tem podeljena odstopajočemu odboru odveza.

Pri volitvi novega odbora so nekateri sodrugi bili mnenja, da običajne komisije za predlaganje kandidatne liste ni treba. Ko pa se je prešlo k volitvam samim, se je izkazalo, da je volitev potom komisije za predlaganje kandidatne liste ipak najenostavnejša. Izvoljena je bila komisija, katera je po kratkem posvetovanju predlagala za predsednika s. Erjavca Alojzija ter nastopne sodruge v odbor, ki so: Antončič Matija, Virant Anton ml., Hauptman Peter, Češnovar Matija, Vođe Ivan, Zanoškar Ivan in Naglič Filip. Za namestnike: Zomer Ivan, Homovec Franc in Hribar Franc.

V kontrolo: Osterman Jakob, Žebavc Matevž in Tomc Ivan. Za namestnike: Baštolc Ivan in Lancoš Dimitrij.

Končno so iznesli še nekateri sodrugi razne nasvete ter želje, na kar je, ko je s. Tokan še apeliral na sodruge, da podpirajo lesne delavce v Nemčiji, bil shod zaključen.

Na svoji prvi seji, katera se je vršila dne 26. februarja 1924 ob 6. uri zvečer v tajništvu strokovne organizacije, se je konstituiral novoizvoljeni odbor takole: Antončič Matija, podpredsednik; Virant Anton, tajnik; Hauptman Peter, blagajnik; ostali sodrugi bodo opravljali svoje funkcije, kakor smo jih navedli zgoraj.

Stari trg-Marof. Tukajšnja podružnica lesnih delavcev je sklicala na dan 10. februarja 1924 društveni shod, katerega so se lesni delavci udeležili v zelo lepem številu. Prišli so na shod tudi sodrugi lesni delavci od tvrdeke Žagar iz Markovcev in tvrdeke Rozman iz Pudoaba. Shod je otvoril in navzoče pozdravil podružnični predsednik s. Val. Vrhovec. Kot prvi je dobil besedo s. Bradeško, ki je prišel na shod kot zastopnik pokrajinske centrale iz Ljubljane. Najpopreje se je spominjal početkov ustanovitve podružnice. Z ustanovitvijo in utrditvijo podružnice je bilo silno mnogo dela in skrbi, ali navzlic temu se je to delo premagalo, ker je bila na strani sodrugov volja! Od tega časa je precej članov odstopilo. Pristopali pa so novi in deloma so se prvotni zopet vračali. Omenja, kako je bilo pri mezdni pogajanji za delavstvo na Snežniku, kako so drugi podjetniki skušali vsak uspeh onemogočiti in kako je delo otežkočeno, ker niso vsi delavci drugih tvrdk še prišli tako daleč, da bi razlikovali, kar jim je koristno in kar škodljivo. Ako bi znali presoditi, kar jim je koristno in neobhodno potrebno, bi že zdavni ne bilo nobenega lesnega delavca, ki ne bi bil član svoje strokovne organizacije.

Neorganizirani lesni delavci nevede služijo kot orodje podjetnikom, ki jih zlorabljajo pri vsaki priliki. Dogaja se celo, da podjetniki pošiljajo delavce namenoma na dopust, da v njih vzbude mnenje, da ni dela, da jih s tem strašijo in tako že kar v naprej preprečijo vsako zboljšanje gmotnih razmer tem delavcem.

Pri tvrdki Žagar na primer bi se bilo že zdavno dalo kaj napraviti, če bi prizadeti delavci ne bili tako vihravi in se držali organizacije. Do sedaj jim je manjkala potrebna vztrajnost in požrtvovalnost, brez katere pa je vsak napredek izključen. Vsekakor bi bilo popolnoma drugače, če ne bi delavce bilo treba vedno priganjati v organizacijo. Gotovo ne

bi se dogajalo, da delajo še danes delavci v nekaterih obratih po 10 in 12 ur dnevno.

Če se širi danes brezposelnost, so temu deloma krivi tudi oni delavci, ki delajo dnevno več kakor osem ur. V svoji kratkovidnosti niti ne mislijo na to, da za deset- in dvanajsturno dnevno delo ne zaslužijo niti toliko, kolikor bi morali zaslužiti na osem ur. Sami silijo v staro suženjstvo.

Nadalje govornik pojasnjuje ureditev podpor v strokovni organizaciji, ter opozarja na namero delodajalcev, ki bodo gotovo hoteli izrabiti brezposelnost za skrajšanje plač, ne glede na draginjo, ki še vedno raste in ki jo sedanje plače nikakor ne dosežajo. Navaja primere za strokovno organizacijo na Angleškem in v Nemčiji. Končno še omenja nekatere lokalne potrebe, kakor n. pr. konzumno društvo, ki bi bilo gotovo vsem v korist.

O nekaterih vprašanjih se je razvila kratka razprava, v katero so posegli nekateri sodruzi, na kar je predsednik dobro uspeli shod zaključil.

Blaha Mirko.

V bolnišnici v Celju je dne 15. januarja t. l. umrl naš član mizar Blaha Mirko. Bolehal je na želodcu. Ni pa prenesel operacije, kateri se je podvrgel. Star je bil rajni Blaha šele 27 let. Spremili so ga k zadnjemu počitku številni sodruzi kakor tudi delaysko pevsko društvo „Naprej“, ki mu je pri bolnišnici in na pokopališču zapelo po eno žalostinko.

Naj mu bo zemljica lahka.

Svarilo.

V Zagrebu je dne 26. januarja 1924 v tovarni pohištva tvrdke L. F. Kohn izbruhnila stavka mizarjev. Kakor se nam poroča, si tvrdka L. F. Kohn prizadeva dobiti slovenske mizarje, ki naj bi delali na mestu stavkujočih. Slovenske mizarje nujno svarimo pred sprejemanjem dela pri gori označeni tvrdki. Danes so v Zagrebu razmere take, da tam nihče ne bi imel obstanke, ker bi ne le stavkujoči, ampak tudi brezposelni mizarji vsakega pošteno nagnali. Nihče naj ne potuje v Zagreb!

Tudi v Beogradu je velika brezposelnost med lesnimi delavci. Ne potujte v Beograd!

Sodruzi lesni delavci naj v sedanji težki gospodarski krizi, ki je v Jugoslaviji vrgla tudi na tisoče lesnih delavcev na cesto, sploh opuste vsako potovanje. In tudi naj se lesni delavci ne ponujajo po nepotrebnem po delavnicah. Dela ni in vsako ponujanje pomeni izpodkopanje tal stečenim pridobitvam. Ravnati se je po navodilih strokovne organizacije.

Popravek.

V našem listu z dne 15. februarja 1924 smo pod zaglavjem „V znamenju konkurence“ med drugim zapisali tudi to, da je mizarski mojster Gogala na Bledu razpisana mizarska dela za novo šolo v Ribnici prevzel za 13.000 dinarjev ceneje kakor pa so se glasile ponudbe moderno urejenih mizarskih podjetij v Ljubljani. Gospod Gogala nas prosi, da ugotovimo, da on ni bil najcenejši oferent in da dela za šolo (meščansko) v Ribnici tudi prevzel ni.

Mi radevolje takratni članek v „Lesnem delavcu“ v kolikor se tiče gospoda Gogala popravljamo. Popravili bi ga bili tudi, če bi nas g. Gogala ne bil opozoril, ker smo se, še predno nam je g. Gogala pisal, prepričali, da so naše prvotne informacije glede oddaje mizarskega dela za omenjeno šolo bile napačne. Popravili bi bili, ker principijelno ne maramo delati nikomur nobene krivice.

O drugem mizarskem mojstru, o katerem je tudi govor v dotičnem članku, pa popravljamo samo ime. Dotični mojster, ki je prišel na boben vsled same konkurence ni imel svoje delavnice v Kranju, temveč v Predvoru pri Kranju in se ne piše Rozman, temveč Rožanc. Predvorski skrahirani Rožanc je sin dolgina Rožanca, ki je dolga leta bil zaposlen pri „Kranjski stavbni družbi“ v Ljubljani in ki je pri ljubljanskih mizarjih v precej slabem spominu.

Gospodarstvo.

Kako se gospodari. V seji narodne skupščine z dne 16. februarja t. l. je med drugim prišlo na vrsto tudi razprava o interpelaciji kmečkega poslanca Dimitrijeviča tiče se lesno-industrijskega podjetja Eisler in Ortlieb v Zavidoviču v Bosni. Dimitrijevič je v svoji interpelaciji navajal, da je tvrdka Eisler in Ortlieb dobila pravico eksploatacije (izkoriščanja) v tamošnjih državnih gozdovih in sicer v množini 300.000 kubičnih metrov letno. Vrh tega je dobila tudi pravico eksploatacije 118 kilometrov dolge železnice Zavidovič-Kusača, vse to za 52.500 Din!

Dimitrijevič je zahteval, da se mora to razmerje, ki je v ogromno škodo države, takoj popraviti.

Minister za gozdove in rudnike je sicer pojasnjeval pravno stran med državo in firmo, eno pa je pozabil povedati, namreč, kdo je bil izmed vladajoče porodice tako srečen, ki je pri tem „kšeftu“ mastno „zaradil“!

Izvoz iz naše države v tretjem četrtletju 1923. V tretjem četrtletju 1923 se je iz Jugoslavije izvozilo: Žita 33.600.318 kilogramov v vrednosti 135.446.554 Din; koruze 15.042.827 kg za 47.304.319 Din; pšenične moke 9.039.615 kg za 53.062.674 Din; gresa 83.673 kg za 564.749 Din; otrobov 923.855 kg za 1.592.940 Din; fižola 4.160.820 kg za 23.314.278 Din; krompirja 464.781 kg za 888.993 Din; svežega mesa 11.458.940 kg za 31.941.512 Din; suhih sliv 3.136.577 kg za 12.789.812 Din; vina 396.385 kg za 2.267.267 Din; žganja 1700 kg za 26.166 Din; lekarniške potreb. 763.779 kg za 10.119.089 Din; opija 24.027 kg za 26.162.900 Din; hmelja 569.543 kg za 30.466.748 Din; konj 12.767 za 57.541.500 Din; žrebcev 569 za 1.948.946 Din; mezgov 266 za 780.700 Din; oslov 35 za 42.100 Din; govedi 70.995 za 286.636.900 Din, svinj 41.801 komadov za 141.105.321 Din; mesnih proizvodov 4.063.639 kg za 94.450.760 Din; perutnine 462.841 kg za 9.687.803 Din; svinjske masti 146.453 kg za 5.207.517 Din; masla 58.679 kg za 2.260.972 Din; sira 1.112.855 kilogramov za 35.987.050 Din; jajc 4.575.943 kg za 150.174.610 Din; govejih in telečjih kož 408.789 kg za 12.729.745 Din; ovčjih in kozjih kož 188.061 kg za 5.616.511 Din; jagnjetin 663.447 kg za 27.878.542 Din; kož divjačine 12.656 kg za 8.488.020 Din; drv za kurivo 142.381.201 kg za 63.368.213 Din; lesa za gradnje 246.087.056 kg za 423.931.634 Din; železniških pragov, bukovih 14.624.942 kg za 13.430.719 Din; hrastovih pragov 3.021.110 kg za 4.144.936 Din; izdelanega lesa 2 milijona 212.015 kg za 7.446.394 Din; ekstrakta 3.315.083 kg za 11 milij. 777.560 Din; tanina 1.234.839 kg za 5.604.500 Din; sode 654.012 kg za 2.315.363 Din; kalc. karbida 4.048.358 kg za 11.700.785 Din; cijanamida 1.907.068 kg za 4.801.809 Din; ferosilicijuma 1.043.989 kg za 5.932.962 Din; cementa 67.317.168 kilogr. za 42.431.951 Din; pločevine 1.581.858 kg za 8.124.213 Din; bakra 18.548 kg za 635.052 Din; vseh ostalih rud pa 193.639.093 kg za 50.508.155 Din; vseh ostalih predmetov 43.413.854 kg za 184.094.571 Din in 12.394 kom. za 683.967 Din. Celotni izvoz v tretjem četrtletju je znašal 829.947.031 kg v vrednosti 1.633.047.441 Din, in 315.714 komadov v vrednosti 534

milij. 985.758 Din. Letošnji izvoz v tretjem četrtletju nadkriljuje lanskega v istem času za 276.163 ton v vrednosti 1.209.851.516 dinarjev.

Izvoz lesa. Po podatkih iz Beograda se je v prvih treh četrtletjih l. l., to je od 1. januarja do 30. septembra izvozilo 904.632 ton lesa v skupni vrednosti 1058 milijonov dinarjev. Lesa za gorivo se je izvozilo za 111 milijonov dinarjev, gradbenega lesa pa za 945 milijonov. Najvažnejše dežele, v katere gre naš les, so Italija, ki je uvozila našega lesa za 350 milijonov dinarjev, Francija, v katero je šlo za 32 milijonov, Ogrska (29 milijonov), Avstrija (25 milijonov). Potem pridejo: Grška, Švica, Egipt, Tunis in Anglija.

Gozdarstvo.

V Sloveniji je največ gozda v posesti malih gozdnih posestnikov. Gozd jim je takorekoč potrebna opora pri kmetijstvu, s katerim se bavijo v prvi vrsti. Opažamo pa, da dandanes maloposestnik v splošnem vse premalo skrbi, da bi mu gozd donosil trajnih in stalnih dohodkov. Kmeta tlači predvsem splošna draginja. Po manj rodovitnih krajih ne pridela toliko, da bi preživel družino, mora pač živeti deloma kupovati. Posledica je, da se prečesto zateka v gozd. Oblegan pa je tudi od preobilice lesnih kupcev in prekupecev, ki mu prigovarjajo, da končno proda več lesa iz gozda, nego je dopustno in zanj koristno. Zato bodo marsikje prihodnja leta posamezna kmetijska gospodarstva trpela. Poleg tega nastopi potreba za pogozdovanja izsekanih prostorov, ki zahtevajo posebno na plitvih in slabših, manj rodovitnih tleh mnogo truda in denarja. Pogozdovanja pa so otežkočena tudi vsled pomanjkanja gozdnih sadik, ki jih dandanes iz državnih drevesnic ni dobiti toliko, kolikor bi se jih rabilo.

Prižadevanju državnih nadzornih organov, da se omeji čezmerno izkoriščanje gozda, je imelo precejšen, četudi nepopolen uspeh. Ti organi ne morejo vselej in povsod kršilcem biti za petami radi prenizko odmerjenih potnih pavšalov. Sicer tudi kazni in prepovedi ne zaležejo toliko kakor prevdarnost razumnega gospodarja samega. Dober posestnik mora sam vedeti, kaj dela in kako daleč sme s pridom poseči v svoje gozdno premoženje.

Kakor znano, imamo v Sloveniji tudi nekaj državnih gozdov in pa gozdov verskega zaklada, ki so v upravi istih organov kakor državni gozd. V teh gozdih se vztrajno gospodari in je v njih mnogo dozorelega in dozorevajočega lesa. Letno se seka kakih 70.000 polnih kubičnih metrov lesa. Večidel se oddaja les na panju, da ga kupec poseka, obeli, razreže in spravlja iz gozda na žage. Le mala količina se poseka in izdela v plohe in drva v lastni režiji ter kot takšen izdelek prodaja. Obratovanja na lastnih žagah pa državna uprava nima v lastni režiji, temveč imajo vse erarične žage v najemu kupci lesa. Država se torej še ni povzpela do izdelovanja vsaj polfabrikata pri svoji lastni gozdni produkciji.

Dohodki od državnih in versko zakladnih gozdov absolutno pri nas sicer niso tako veliki kakor na primer v Hrvatski in Slavoniji, Bosni in Vojvodini. To pa vsled tega, ker je v Sloveniji le malo tevrstne gozdne posesti. V Bosni pa je skoro 2 milijona, v Hrvatski in Slavoniji blizu 380.000 hektarjev, v Vojvodini pa 62.000 ha državnih gozdov. Vendar Slovenija relativno prednjači pred drugimi pokrajinami, ker je dohodek po državni gozdni upravi oskrbovanih gozdov, preračunjen na hektar, pri nas veliko višji kot drug. To pa vključno temu, da leži pretežen del gozdov v goratih krajih in daleč od železnice.

Les državnih in verskozakladnih gozdov se porablja deloma v industrijske svrhe, največ pa ga trgovci-domačini eksportirajo. Veliko in stalnega zaslužka imajo ob vožnji in podelavanju tega lesa prebivalci okoliških vasi.

Državni in verskozakladni gozdi v Sloveniji bi razmeroma le malo odvrgli za lesno trgovino in našo lesno industrijo, da nimajo tudi še nekaj večjih gozdnih posestev, ki so v rokah posameznih zasebnikov. Večina teh posestev se je oskrbovala in izkoriščala na podlagi gospodarskih načrtov, torej na vztrajen način. Najbolj konservativno se je gospodarilo pač v bivših fidejkomisnih posestvih. Izjemo je delalo le nekaj špekulantov, ki so nekatera posestva pokupili, gozde takoj izsekali in potem gozdna tla ali v celoti ali pa razkosana prodali. Bolje, da bi se nam taki izkoriščevalci naših gozdov ne pojavljali prevečkrat!

Večinoma imajo po zasebnih veleposestvih tudi vse potrebne naprave za spravilo lesa, namreč pota, ceste, žičnice, dalje industrijske naprave na primer žage, katerih ima Slovenija več, kot vsi drugi deli Jugoslavije skupaj, in razne tovarne za podelavo lesa. Les se ni povsod na panju oddajal, temveč se ga je veliko v lastni režiji posekalo in podelalo v hlode, deske in drva, kar dokazuje lep gospodarski napredek. Polfabrikate so zasebne gozdne uprave oddajale trgovcem in industriji. Mnogo pa so jih eksportirale po trgovcih, pa tudi same brez vsakega prekupovalca. Le malo zasebnih veleposestev se nahaja v Sloveniji, ki bi bila ostala brez razvitega obratovanja in gibčnega trgovskega poslovanja in bi še čakala podjetnikov, da jih pridejo otvoriti. Da je temu tako, zahvaliti se je državnim gozdnim oblastvom, ki so pri gozdnih veleposestvih nad gotovo površino kategorično zahtevala od posestnika, da namesti kvalifikovanega in odgovornega oskrbnika. Pri tej praksi bi bilo treba tudi ostati, zahtevati pa, da se prazna mesta razpišejo in zasedejo z domačini.

Po prevratu je prišla v veljavo agrarna reforma. Hotela je glede porazdelbe kmetijske zemlje pomagati revnim poljedelcem-maloposestnikom s tem, da jim pomore do povečanja kmetijske produkcijske zemlje. Ta akcija se je v krajih, kjer so bila pri nas kmetijska veleposestva, večinoma z dobrim, izjemoma tudi z manj dobrim uspehom izvršila, četudi še ni definitivno uredila. Kar pa se tiče gozdarstva, zasleduje agrarna reforma v glavnem cilj, da pripomore predvsem kmetiskemu prebivalstvu kot agrarnemu interesentu do one količine lesa, ki ga potrebuje za domačo porabo, in pa cilj poddržavljenja gozdnih veleposestev s pomočjo ekspropriacije.

Doslej se glede razlastitve in poddržavljenja še ni ukrenilo ničesar; treba je posebnega zakona. Pojavljajo se dan za dnevom razne verzije, ki govore za, druge zoper poddržavljenje in tretje celo za prodajo in zakupodajo takih državnih posestev, ki ne donosajo dovolj dohodkov. Vzpričo tega položaja vlada precejšnja negotovost in zmeda, ki pravilnemu in rednemu gospodarju ne more biti v korist.

Predvsem ne gre, da se postopa po vseh pokrajinah, ki imajo jako različno posestno stanje, po enem in istem kopitu. V šumoviti Bosni so nepregledni velegozdi večinoma brez pravih komunikacij in pretežno v posesti države. Njih otvorenje in izkoriščanje je na dolgo dobo prepuščeno veldružbam, ki pa morajo skrbeti za napravo komunikacij in vsega, kar je z eksploatacijo v zvezi. Teh razmer ne smemo istovetiti z našimi v Sloveniji. V Makedoniji se je gozd, kolikor ga ni v nedostopnih krajih, venomer pustošil, gozdne posestne razmere tam niti niso ustaljene. V Hrvatski, Slavoniji in Vojvodini zopet poleg državne gozdne posesti prevladuje komunalni, deloma pa komunistični sistem v gozdarstvu. Oskrbovanje teh nedržavnih gozdov je tam v rokah državnih gozdnih organov.

Pri nas prevladuje individualno posestno stanje posameznega malega, srednjega in veleposestnika, čigar gospodarstvo gozdna oblast samo nadzira v okviru obstoječih gozdnih zakonov in predpisov.

Zaprite žepe!

Sarajevski nadškof Štadler se je obrnil na slovenske klerikalce z milo prošnjo, naj bi dragi Slovenci preskrbeli veliki zvon za sarajevsko katedralo. V to svrhu naj bi se nabralo 200.000 Din. Naši klerikalci so prošnjo gospoda Štadlerja že priobčili. Pričela se bo torej splošna fehtarija. Stojimo na stališču, naj si gospod sarajevski nadškof kupi veliki zvon iz svojega, če ga rabi.

Na dobrodušnost ali morda bolje rečeno na neumnost Slovencev so začeli računati celo v Avstriji! Neka družba „Belega križa“ v Gradcu je tudi počela fehtati po Sloveniji. Družba pravi v svojih pismih, s katerimi nadleguje verne Slovence, da rabi denar za notranje misijone, kar je pravilno razumeti za klerikalno agitacijo in propagando. Ker imamo menda premalo fehtarije od strani slovenskih klerikalcev, se nam ravno še tega manjka, da bi še nemškim dajali.

Ne dajte niti počene pare!

Tapetniki in mizarji.

Ker je neki tapetnik izdeloval z mizarškimi pomočniki tudi lesne dele pohištva, kakor ogrodje za divane, stole, se je za druga mizarjev v C. pritožila na okrajno glavarstvo, obenem pa vprašala trgovsko in obrtniško zbornico za mnenje, če sme tapetnik opravljati prej navedena opravila.

Dočim je okrajno glavarstvo pritožbo zadrage odbilo, opiraje se na določbe § 37. obrtnega reda, je zbornica podala svojo izjavo v nasprotnem zmislu. Po njenem mnenju ogradij (spodnjih lesenih delov) za divane, stole itd. tapetnik ne sme izvrševati niti sam niti z mizarškimi pomočniki. § 37 obrtnega reda sicer pravi, da sme vsak obrtnik združevati vsa dela, ki so potrebna za popolno dovršitev njegovih izdelkov in imeti za to potrebne pomožne delavce tudi drugih obrtov. Te določbe pa ni mogoče raztegniti brez vsega tako daleč, da bi vsak izdelek, na katerem so potrebna dela obrtnikov različnih panog, smel izvršiti vedno že obrtnik ene same dotičnih panog.

Zidarska, pleskarska, slikarska, tesarska, ključavničarska in druga dela, ki so potrebna za dovršitev cele hiše, smejo izvršiti le obrtniki dotične panoge. Slikar vendar ne bo trdil, da sme sam ali z zidarskimi pomočniki na podlagi § 37. obrt. reda zidati stene, da izvrši svoj slikarski izdelek. Tudi mizarju ne pade na um, da bo s tapetniškimi pomočniki izdeloval tapetniška dela na lesenih ogradij pohištva. Tapezirano pohištvo se izdeluje že od nekdaj tako, da ogradije izdelata mizarjski obrtnik, tapetniška dela na ogradiju pa tapetnik.

Razno.

Vojaški dopusti. Vojak ima po preteku šestih mesecev od dne, ko je nastopil vojaško službo, pravico do najmanj 15 dni dopusta. Pristojni poveljnik pa mu sme dovoliti tudi več. Dopust tudi dobi, ako mu kdo v družini umrje. Vsakemu vojaku pristoji za odhod in povratek brezplačna vožnja po železnici in ladji samo za en dopust, dokler služi v kadru. Za dopust prosi vojak pri raportu in ni treba, da svoji vlagajo pismene prošnje.

Slovenija zapije največ. Novosadski list „Jedinstvo“ je objavil zanimivo statistiko: V preteklem letu se je popilo v naši državi 204 milijonov litrov vina v vrednosti 1634 milijonov Din, 312 milijonov litrov piva v vrednosti 1248 milijonov Din in 66 milijonov litrov žganja v vrednosti 1320 milijonov Din. Na enega prebivalca torej odpade 17.03 litrov vina, 26 litrov piva in 6.6 litrov žganja. Največ se popije v Sloveniji, kjer odpade na enega prebivalca 30.4 litrov vina, 26 litrov piva in 5.5 litrov žganja. Te pijače vsebujejo 55,656.000 litrov čistega alkohola vrednega 248 milijonov. V Jugoslaviji popiti alkohol vsebuje 414.048,962.921 kalorij, iz njega bi se dalo pridobiti 62 milijonov kg sladkorja. Število „plavih ponedeljkov“ je preračunjeno na 50,075.000, kar znači odhod zaslužka v vrednosti 1267 milijonov. Škoda na narodnem premoženju je preračunjena na 10.391,400.000 Din. Jugoslavija bi lahko izplačala s temi vsotami v 10 letih svoje državne dolge.

Lesna industrija na letošnjem ljubljanskem velesejmu. Že skozi dve leti se je čutilo na velesejmu veliko pomanjkanje ene najbolj razvitih panog naše industrije — lesne. Povpraševanje po blagu je bilo tu, ponudb premalo. Letos namerava naša lesna industrija, zlasti pohištvena, zasesti veliko prostora in razstaviti svoje prvovrstne izdelke. Zanimajo se že sedaj velike ljubljanske pohištvene tovarne. Poleg tega je zatrdil svojo podporo velesejmu lesni odsek Zveze industrijecev za Slovenijo v Ljubljani. Ljubljanski velesejmi se smotreno in mirno razvijajo in od leta do leta bolj dokazujejo, kako odločilen faktor so postali na polju narodnega gospodarstva naše mlade države.

Cloveške in finančne žrtve zadnje vojne. Po statistiki, ki jo je sestavil profesor Bogart, je padlo v zadnji svetovni vojni 10,004.771 mož. Tej številki je treba dodati še polovico od 5,893.600 vojakov, ki so bili označeni a pogrešane in o katerih ni bilo do konca leta 1919. nikake vesti. Tako pridemo do številke 12,951.571

padlih na vojnem polju. Tem je treba še dodati 6 milijonov ljudi, ki so umrli za „špansko“ v letu 1918. Poleg tega so Turki pomorili 4 milijone Armencev, Judov, Sircev in Grkov. Dalje moramo prišteti še milijone možkih, žensk in otrok, ki so pomrli na Balkanu, v Avstriji, Nemčiji in Rusiji. Ako upoštevamo vse te žrtve, pridemo do 30 milijonov ljudi, ki jih je zahtevala zadnja vojna. — Žalibog odpade izmed teh 30 milijonov največ na slovanske narode; samo Rusov je padlo nad 4 milijone, Srbov 775.000. Za Rusi pridejo takoj Nemci z 2 milijonoma, na to Francozi z 1,132.000 in Italijani s 550.000 mrtvimi. — Vojna je trajala 1567 dni. Vsak dan je padlo povprečno 8294 ljudi. Zadnja svetovna vojna je dosegla rekord moritve. V francosko-nemški vojni 1870-1871, ki je trajala pač veliko manj časa, je umrlo na dan povprečno 876 ljudi. Balkanska vojna 1912-1913 je bila že hujša; v tej vojni je padlo 1941 vojakov na dan. — Poleg človeških žrtev ne smemo pozabiti na finančne. Prof. Bogart je izračunal, da znašajo stroški za svetovno vojno okoli 1000 milijard zlatih frankov.

Ustanovitev jugoslovanskega gospodarskega muzeja v Lyonu. Privilegirana trgovska agencija kraljevine SHS v Lyonu je ustanovila v svrhu upeljave naših izvoznih predmetov na francoskem tržišču jugoslovanski gospodarski muzej v svojih prostorih v Lyonu (Rue Victor Hugo 44). V tem muzeju se nahajajo vzorci raznih vrst našega lesa, slavonske hrastovine, parketov, furnirjev, dog, bukovega lesa, pohištvo, upognjenega lesa itd., potem poljedelski produkti, sirova svila, konzervirano sadje in zelenjava, zdravilna zelišča, olje, vina, žganje, volna, konopnina, rudnine, vezanine itd.

Proti štrajkom je ostro nastopila španska vlada, ki je izjavila, da bo uporabila proti štrajkom najstrožja sredstva.

Strokovne zveze strojnih in pristaniških delavcev v Londonu so sklenile zahtevati tedenski povišek desetih šilingov (okoli 180 Din).

Kako je nastala beseda „bojkot“. Beseda „bojkot“ se mnogokrat uporablja, vendar malokdo ve, kdaj da je nastala. Beseda datira iz leta 1880 in je nastala za časa vojne med Irci in Angleži. Prihaja od Jamesa Boycotta, ki je bil Anglež in je bil intendat pri grofu Erna. Irski borec niso nikdar hoteli nič kupovati pri njem, niti mu prodajati blago, ker je maltretiral irske farmarje. O tej aferi se je mnogo govorilo in intervenirala je celo angleška vlada ter je odposlala Boycotta na pomoč celo policijo. Ali vse to ni ničesar pomagalo, ker Irci so ostali trdni. Tako se je dogodilo, da je moral James Boycott po preteku par mesecev se izseliti iz Irske, zapustejč zgodovini ime kot sinonim današnjega pojma bojkota.

Prosveta.

V Zadrugi založbi v Ljubljani je pričel izhajati poučno zabaven mesečnik pod naslovom „Pod lipo“. Prva, januarska številka lista „Pod lipo“ prinaša sledečo vsebino: Namestu uvoda. — Čulkovski: Kontrast. — Edmondo d'Amicis: Pogovor. — L. Mažuranič: Mladi gospodiči. — Čulkovski: Pajek in muha. — Ivo Šorli: Gašperčkove zgodbe in dogodbe. — H. C. Andersen: Mesec pripoveduje. — Abditus: Socialistični utopist Robert Owen. — Melhior Čobal: Moji spomini. — Zadrugarsko zavarovalno gibanje na Angleškem. — Listek.

Format „Pod lipo“ je primeren za vezavo. Po prvi številki sodeč bo list „Pod lipo“ v veliki meri izpolnjeval široko vrzel v slovenski delavski literaturi. Naročnina za celo leto znaša Din 36, mesečno Din 3.

Izkaz.

Sodrug lesni delavci v Starem trgu so že v drugič poslali znesek Din 207.75 kot podporo za lesne delavce v Nemčiji. Bravo! Predno se bo denar odposlal, bomo izkazali kolikor se je nabralo v celoti.

ZAHVALA.

Podpisani se vsem sodrugom pri stavbni družbi v Ljubljani toplo zahvaljujem za znesek 647 kron, katerega so mi naklonili ob času moje bolezni.

Ivan Žagar, mizar.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.